

Impostos per a tothom

La pólvora es titula *Andorra: l'evolució del sistema tributari*, un informe prospectiu vestit de tesina universitària que el Departament de Finances Públiques del Fons Monetari Internacional, amb seu a Washington, adreçava el mes d'agost proppassat al Govern de l'estat. El temporitzador d'aquesta bomba llargament esperada, l'haurà d'accionar el Govern —el cap de Govern, fonamentalment— que més s'ha mullat en la defensa d'una *revolució fiscal* que situï els escarransits deures dels andorrans al nivell dels seus esplendorosos drets: escoles, hospitals, carreteres i un funcionari per família, que no es paguen amb un percentatge de la renda dels habitants de les Valls, sinó amb la insuficient aportació dels empresaris importadors, els únics que a la frontera fan la seva contribució a les finances andorranes. Aquest país ja constitucionalitzat, que clourà la seva internacionalització vocacional amb l'ingrés al Consell d'Europa el dia 10 de novembre i que espera igualment la pròxima acreditació dels ambaixadors de la Gran Bretanya i de Dinamarca, tindrà d'aquí a pocs dies l'oportunitat de seguir un debat pressupostari —pressupostos 95— que inclourà, en cas de ser aprovat, l'aplicació d'una legislació fiscal única fins ara: 3.000 milions de recaptació extra que sortiran d'una harmonització de l'impost de mercaderies indirecte, de taxes específiques sobre el combustible, el tabac (ara mateix 150 pessetes el ros) i l'alcohol o de l'aplicació d'una *vinyeta* —tecnicisme funcional per a designar un impost sobre la circulació de vehicles—. I tot això podria ser la primera pedra d'un edifici fiscal que Òscar Ribas sempre ha considerat imprescindible en un país modern. A costa, fins i tot, d'una imprevisible crisi parlamentària que les inestables aigües de la política andorrana no permeten de conjurar.

En tot cas, l'aposta ja ha estat llançada. L'abril del 1994 el Govern d'Andorra enviava dos dels seus ministres —Josep Casal, de Finances, i Jaume Serra, d'Economia— a la seu de Washington per demanar als funcionaris de l'FMI una "missió d'assistència tècnica" amb fins específicament polítics: implicar aquest organisme director de l'economia mundial en l'operació de salvament de les finances públiques de l'estat andorrà. Es

El sistema tributari andorrà es troba en fallida permanent, però ha calgut que el Fons Monetari Internacional enviés un informe confidencial al govern andorrà perquè aquest gosés prendre la iniciativa: a partir del novembre vol recaptar 3.000 milions en impostos indirectes.

Més impostos, més policia, més estat... El terror fiscal s'acosta a Andorra.

tractava, tal com havia anunciat Òscar Ribas en el seu discurs d'investidura, el gener d'enguany, de demanar a una institució neutra i competent un veredict final sobre la manera d'eradicar l'espiral d'un dèficit públic que el Govern valora en 21.000 milions de pessetes, sobre un pressupost que enguany no arriba als 25.000 milions. El veredict ja hi és. Ha corregut per totes les taules dels grups parlamentaris i ha provocat un comentari lleugerament sarcàstic entre la *nomenklatura* política del país: tot això ja ho sabem. Cert, sens dubte, però ningú no gosava mullar-se. El *rapport* de l'FMI es converteix, pel seu propi valor, en un document indispensable per a entendre quines polítiques ja no es poden prorrogar més. Vegem-ho.

En primer terme, les reflexions. Els experts del Fons pontifiquen que "la necessitat de canviar la política tributària actual obeeix a la inestabilitat de la situació pressupostària, causada per l'endeutament creixent d'aquests darrers anys. L'endeutament, com a mesura a curt termini, no pot solucionar els problemes estructurals del pressupost que originen l'augment continuat de la despesa corrent i el creixement recent de les inversions públiques". Qui no ho sabia? Qui no ho volia saber. Provoca somnolència recordar, de bell nou, que des d'aquell llunyà 1974 —quan el Centre d'Estudis de Planificació, dirigit per Josep Maria Bricall, elaborà per encàrrec del síndic-oncle d'Òscar Ribas, Julià Reig, un primer estudi sobre estructures i perspectives de l'economia andorrana— s'han proposat mil i una manera de superar una fiscalitat insuficient. Entre la primavera del 1974 i la tardor de 1994 han caigut tones d'assessories sobre el cel d'Andorra. La penúltima, de GFE Associats, uns consultors de Barcelona que el març del 1991 proposaren de nou una reorganització tributària general. Arribem, indefectiblement, a la segona conclusió dels funcionaris internacionals. La més forta.

Tot i el respecte a la idiosincràsia de l'economia andorrana, l'FMI ataca l'essència pura d'aquest diferencial fiscal: "La generalització de les bases tributàries sota un règim d'IVA o d'un impost sobre la renda topa amb limitacions administratives i de tradició. Però hi ha força marge per a implantar mesures de política fiscal que respectin aquestes limitacions i preparin el terreny per a projectes de reforma fiscal més ambiciosos en un futur més llunyà" (pàgina 16 del *rapport* signat per Parthasarathi Shome, Paul Bernd Spahn i Erik Haindl, els tres experts de l'FMI que sondaren l'economia andorrana el mes de maig d'enguany i que van presentar al

Òscar Ribas ha complert la promesa. Abans d'acabar el seu mandat, sigui quan sigui, els andorrans hauran de pagar impostos indirectes. De moment.

Govern la lletra d'una cançó que Ribas no s'havia cansat d'entonar: és temps d'impostos al Govern d'Andorra). Perquè encara que l'informe de l'FMI reculli "algunes preferències" de les autoritats andorranes, les quals demanaven que la reforma tributària se centrés "a curt termini" en impostos sobre consum i producció, evitant tot impost global sobre la renda, els funcionaris de la primera institució reguladora del sistema monetari internacional han anat força més enllà: han establert una simulació pressupostària fins al 2.000, basada en una aproximació al Producte Interior Brut (PIB), per tal de definir els ingressos tributaris necessaris per a anar estabilitzant el nivell d'endeutament públic suportable per una mínima acció de govern. D'aquesta manera, l'FMI oferiria al Govern del Pirineu un programa mixt d'impostos directes i indirectes per anar-lo aplicant, en fases successives, fins al tancament d'aquesta dècada. En una primera fase proposa una mesura fàcil i popular: una harmonització a la baixa, al 5%, de l'Impost de Mercaderies Indirectes (IMI), principal i gairebé única font de recaptació que grava amb virulència diversa (12% joies o 1% productes agrícoles) tots els productes que passen per duana. Tal com ja hem exposat, entrarà en vigor aquest mateix curs. Després, però, ve la negra: una taxa sobre el valor afegit d'hotels i restaurants, del 3%, que s'anuncia en el mateix paquet de mesures que proposa el Govern ara mateix, –sinó que els restaurants n'han quedat exclosos–. Encara no es pot descartar la resposta airada –la crisi econòmica forneix bones excuses– d'un sector anàrquic, amb considerables llacunes de qualitat, però força cridaner, que, organitzat entorn de la Unió Hotelera, ja es va mobilitzar el 1983 contra la llei de refosa i creació de fons impositives, proposada pel primer Govern Ribas, blocada als tribunals administratius i al Consell General i que tingué per corollari la dimissió del cap de Govern. Però aquesta vegada, la passivitat corcada de resignació sembla la norma del lobby hotelier.

Unes altres propostes ràpides de l'FMI que provocaven somriures burletes han quedat recollides en les lleis fiscals que el Govern prepara per a l'hivern: la invenció d'una *vinyeta* o dret d'entrada al país per als automòbils de passatgers –copiada del model suís que cobra aquesta sofisticació lingüística amb els peatges de les autopistes– resulta força inversemblant en una xarxa viària minúscula. Cap govern amb voluntat de supervivència no implantaria peatges a l'interior d'un país tan estret, però la *vinyeta* serà, a fi de comptes, una reconversió de la taxa

de tinença de vehicles tradicional, sota el nou concepte de "circulació de vehicles". Però, al marge d'aquestes mesures de xoc –més aviat emocionals–, que el Govern extreu –i les hi justifica– de l'informe de l'FMI, *l'evolució del sistema tributari* és tot un assalt a la tradició andorrana. Almenys a termini mitjà l'FMI aposta per la imposició d'un IVA generalitzat, substituït de l'IMI actual, sempre amb criteris d'homologació als països de la UE i amb tipus baixos que no matin el diferencial fiscal que busquen els compradors. I tot seguit, s'anuncia l'enfrontament cara a cara: o la proposta d'una imposició directa, la temible figura realment justa, universal, solidària i inimaginable –encara avui– a escala andorrana, tot i que els comuns, o ajuntaments, l'utilitzen cada vegada amb més insistència amb impostos tradicionals com el *foc i lloc*, una taxa general per a tots els serveis

municipals, o amb derivacions financerístiques modernes, com la taxa de transmissió sobre béns immobles.

Sense la sobrecàrrega d'una administració tributària punitivo-policíaca, l'FMI considera viable un impost sobre els salaris, utilitzant la capacitat de retenció de la Caixa Andorrana de la Seguretat Social, un impost sobre els ingressos per arrendament –el 75% de les cases unifamiliars són llogades–, també avaluat en un 3%, un impost sobre els guanys del capital que gravaria les transaccions de terrenys i propietats en general, comptant amb el col·laboracionisme dels notaris –nova violació del tabú andorrà: fora secretisme i confidencialitat– forçats a revelar totes les dades “interessants” per a la fiscalitat i una revisió a l'alça de l'impost de tinença de vehicles. I, per què no?, un impost sobre els professionals que esdevindria una esgarrapada sobre la renda basada en uns càlculs que permetrien de treure'n, de cada un d'ells, una mitjana de 63.000 pessetes anuals. En l'horitzó del 2.000, ja es proposa simplement “de completar la cobertura de l'impost sobre la renda a totes les categories de renda”, un impost basat, per tant, en un registre sis-

Andorra, un cop constitucionalitzada, afronta el repte de tot estat modern: finançar-se a través dels seus ciutadans.

temàtic de béns físics immobles, que cada propietari haurà de lliurar anualment i sobre el qual s'establiria una contribució anual segons criteris de rendibilitat... Proseguim? L'horror, pensa una societat andorrana que es diu liberal però que prefereix ignorar que la llibertat i els seus fruits –educació, cultura, sanitat o medi natural– es finacen entre tots. Una societat on ningú no vol saber que un catedràtic d'universitat a Ginebra perd a mans de l'estat gairebé la meitat de les seves entrades anuals. I no se'n queixa. Perquè la riquesa es redistribueix així. Obviament, parlem de Suïssa, país ric i feliç. De moment, a les Valls, tot esperant un debat virulent, el Govern ha començat a aplicar una estratègia de coeficients bancaris que l'FMI reclama, aplaudeix i concreta en el seu informe amb una proposta de retenció d'un 1% sobre tots els dipòsits en comptes d'estalvi i a terme. Proposta, o propostes, que l'Agrupació de Bancs Andorrans qualifica d'impostos “emascarats” per a finançar a preu de saldo el dèficit públic.

La voluntat que les lleis traçadores de la nova fiscalitat s'enllesteixin just després de l'aprovació dels pressupostos ha quedat més que palesa. Òscar Ribas no sembla disposat a ajornar un altre cop la qüestió fiscal. Ell i la seva carrera política s'ho podrien permetre. Andorra no.

Oriol Malló

és a la venda

debat
NACIONALISTA

L'opinió del director:
Sí ara toca, som-hi seriosament, cal un pas endavant.
Miquel Sellarès

Presentació:

Editorials:
Aturem el PP

Per un model nacional de seguretat pública

Un altre Onze de Setembre

L'Opinió Catalana:
Catalunya després del 12 de juny
Salvador Cardús, Daniel Font, Antoni Gutiérrez, Joan M. Pujals, Josep Sánchez i Llibre, Vicenç Villatoro

Referents d'una nació
Frederic Escofet: un català militar i republicà.
M. Àngels Rodríguez Garcia

Cròniques nacionalistes:
El Parlament aprova la polèmica Llei de la Policia de la Generalitat. Eduard Voltas
Torna Un pas endavant?

Entrevista:
Alfons Cano. Eduard Voltas

Tema a debat:
Per un model nacional de policia.
El model frustrat
Jaume Bosch

Seguretat pública i sentit d'Estat. Josep-Lluís Carod-Rovira

El model de seguretat pública de la Generalitat de Catalunya. Maria Eugènia Cuenca

Les policies locals davant el model policial català
Julián Delgado Aguado

La Llei de la Policia de la Generalitat i el model policial
Joan B. Giménez i Marc

La història d'un projecte
Josep Palouzié i Vizcaya

Reportatge:
Informe Ertzaintza
Eduard Voltas

Internacional:
La Lliga: revolució o secessió a Itàlia. Josep Huguet

Llibres:

Hemeroteca:

23

debat
NACIONALISTA

